



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Edelen in Zeeland : macht, rijkdom en status in een laatmiddeleeuwse samenleving

Steensel, A. van

Citation

Steensel, A. van. (2010, June 23). *Edelen in Zeeland : macht, rijkdom en status in een laatmiddeleeuwse samenleving*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/15719>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/15719>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Lijst van afbeeldingen, kaarten, schema's en tabellen

Inleiding

Kaart 1: Het graafschap Zeeland rond 1500

Hoofdstuk 2

Afbeelding 2.1: Verantwoording van de inkomsten uit de bede in het ambacht Domburg (1442-1443)
ZA, RZ BO, inv. nr. 16, fol. 11r; © Zeeuws Archief, Middelburg

Grafiek 2.1: Absolute omvang van de deelpopulaties, 1431, 1475 en 1535
Grafiek 2.2: Relatieve verdeling van de deelpopulaties, 1431, 1475 en 1535
Grafiek 2.3: Continuïteit en vernieuwing van de adellijke populatie in Zeeland, 1431-1535

Schema 2.1: Adellijke privileges en kenmerken gebruikt als identificatiecriteria
Schema 2.2: Criteria gebruikt voor de stratificatie van de onderzoekspopulatie
Schema 2.3: Heren en vrouwen van Sint-Maartensdijk, Borssele, Hoogstraten en Kortgene

Tabel 2.1: Omvang en samenstelling van de onderzoekspopulatie, 1431, 1475 en 1535
Tabel 2.3: Continuïteit en vernieuwing onder de edelen uit de onderzoekspopulatie, 1431-1535
Tabel 2.2: Duurzaamheid van de adellijke families van de onderzoekspopulatie, 1431-1535
Tabel 2.4: Edelen uit onderzoekspopulatie die niet in Zeeland waren gevestigd, 1431-1535
Tabel 2.5: Hoge edelen in Zeeland met de nieuwkomers gecursiveerd, 1431, 1475 en 1535
Tabel 2.6: Verspreiding van de edelen op grond van hun leenbezit, 1431, 1475 en 1535

Hoofdstuk 3

Grafiek 3.1: Verdeling van het ambachtsbezit over de edelen, 1431
Grafiek 3.2: Verdeling van het ambachtsbezit over de edelen, 1475
Grafiek 3.3: Verdeling van het ambachtsbezit over de edelen, 1535

Kaart 3.1: De ambachten in Zeeland rond 1500

Tabel 3.1: Verdeling van de schotbare gemeten ambacht per eiland volgens de bederekeningen van 1475
Tabel 3.2: Relatieve verdeling van het ambachtsbezit in Zeeland, 1431-1535
Tabel 3.3: Omvang van de ambachten van de grootste adellijke ambachtsbezitters in Zeeland (in gemeten)
Tabel 3.4: Herkomst van leenbezit onder de nieuwkomers in de onderzoekspopulatie, 1475 en 1535
Tabel 3.5: Aantal vermeldingen van ambachtsgevolgen in het *Valor feodorum*, 1472-1474
Tabel 3.6: Inkomsten uit de heerlijkheden Heenvliet en Dreischor, ca. 1475
Tabel 3.7: Verdeling van het grafelijke tiendenbezit in Zeeland (in gemeten), 1477 en 1534
Tabel 3.8: Verdeling en omvang van het geleverde grondbezit in Bewestenshelde (in gemeten), 1463-1464
Tabel 3.9: Grondbezit van de poorters en geestelijken uit Zierikzee op Schouwen (in gemeten), ca. 1535
Tabel 3.10: Land met schotvrijdom van geestelijke instellingen en edelen in Zeeland (in gemeten), ca. 1493
Tabel 3.11: Omvang van het verpachte land en het ambacht in de heerlijkheid Dreischor, 1431-1535
Tabel 3.12: Pacht- en bede-inkomsten uit de heerlijkheid Dreischor, 1431, 1475 en 1525
Tabel 3.13: Inkomsten uit de landverpachting en het *vrije* van het ambacht in West-Souburg, 1479 en 1529
Tabel 3.14: Inkomsten van Frank van Borssele uit zijn Zeeuwse goederen, 1465-1466
Tabel 3.15: Jaarlijkse netto-inkomsten uit het leenbezit volgens het *Valor feodorum*, 1472-1474

Hoofdstuk 4

Schema 4.1: Bestuursstructuren in Zeeland in de Bourgondisch-Habsburgse periode

Tabel 4.1: Burggraven van Zeeland en hun stadhouders, 1424-1540
Tabel 4.2: Schouten van de hoge vierschaar van Zeeland, 1422-1538
Tabel 4.3: Rentmeesters van Zeeland, ca. 1404-1564
Tabel 4.4: Aantal en dienstjaren van de grafelijke baljuws in Zeeland, ca. 1417-1552
Tabel 4.5: Aantal en dienstjaren van de grafelijke dijkgraven in Zeeland, ca. 1438-1540
Tabel 4.6: Aantal edelen uit de onderzoekspopulatie actief als vorstelijk ambtenaar, 1431, 1475 en 1535
Tabel 4.7: Edelen uit de deelpopulaties van 1431 en 1475 met minimaal 25 dagvaartoproepen

- Tabel 4.8: Meest geconvoceerde adellijke families uit de deelpopulaties van 1431 en 1475
 Tabel 4.9: Militaire verplichtingen van de belangrijkste adellijke leenmannen in Zeeland, 1474

Hoofdstuk 5

- Afbeelding 5.1: Gebedsportretten van Jeronimus van Serooskerke en Eleonora Micault (1627)
 Anoniem, 1627; © Slot Zuylen, Zuylen
- Schema 5.1: Huwelijksbanden onder het hoge segment van de adellijke populatie, 1475-1535
 Schema 5.2: Huwelijken van de familie Van Reimerswaal
 Schema 5.3: Huwelijken van de familie Van Kats
 Schema 5.4: Het nageslacht van Lieven Klaasz van Kats
- Tabel 5.1: Huwelijken van de edelen uit de onderzoekspopulatie
 Tabel 5.2: Geografische herkomst van de huwelijkspartners van de edelen uit de onderzoekspopulatie
 Tabel 5.3: Huwelijken van de edelen uit het hoge en modale segment van de onderzoekspopulatie
 Tabel 5.4: Aantal kinderen onder de edelen uit de onderzoekspopulatie, 1431, 1475 en 1535

Hoofdstuk 6

- Afbeelding 6.1: Jan van Domburg geeft zich over (1445), negentiende-eeuwse fantasievoorstelling
 ZA, ZI III, inv. nr. 15; © Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, Middelburg
- Afbeelding 6.2: Jacob van Domburg (1473-1553)
 Anoniem; © Limburgs Museum, Venlo
- Schema 6.1: De familie Van Haamstede rond 1431
 Schema 6.2: De familie Van Renesse rond 1431
 Schema 6.3: Relaties van Wolfert van Borssele en Adolf van Kleef
- Tabel 6.1: Partijdigheid van Zeeuwse edelen, ca. 1417-1428
 Tabel 6.2: Adellijke burgemeesters in Middelburg en Zierikzee, 1400-1550
 Tabel 6.3: Aantal edelen ingeschreven aan universiteiten, ca. 1410-1550
 Tabel 6.4: Loopbanen van edelen als stadhouder of raadsheer verbonden aan het Hof van Holland

Hoofdstuk 7

- Afbeelding 7.1: Handtekening van Hendrik van Borssele, graaf van Grandpré, heer van Veere en van Zandenburg,
 onder een ongedateerde brief
 ZA, HV, inv. nr. 388; © Zeeuws Archief, Middelburg
- Afbeelding 7.2: Heraldische wapens uit het wapenboek Beieren
 KB 79 K 16; kopie ca. 1600; © Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
- Afbeelding 7.3: Drie heraldische wapens uit het wapenboek van de Orde van Sint-Anthonis
 Fonds Puissant, inv. nr. FP 11/132, fol. 22v en 28v; vijftiende eeuw; © Bibliothèque de l'Université
 de Mons
- Afbeelding 7.4: Enkele vijftiende-eeuwse zegels
 ZA, Zegels, inv. nr. 3, 10, 57, 58 en 59; en ZA, BB, inv. nr. 16, 25, 38-1, 43 en 52; © Zeeuws Archief,
 Middelburg
- Afbeelding 7.5: Drie grafmonumenten van Zeeuwse edelen
 ZA, ZI II, inv. nr. 1510a en 2219; achttiende-eeuwse tekeningen © Koninklijk Zeeuws Genootschap
 der Wetenschappen, Middelburg; en foto Grote Kerk, Bergen op Zoom
- Afbeelding 7.6: Tekening van het wapenbord van Jacob van Serooskerke (zeventiende eeuw)
 ZA, ZI II, inv. nr. 1981; © Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, Middelburg
- Afbeelding 7.7: Memorietafel van Raas van Haamstede († 1426) en Agnes de Vriese van Oostende (vijftiende eeuw)
 Anoniem, 1453-1460; © Utrecht, Centraal Museum
- Afbeelding 7.8: Altaarstuk voor Jan Micault († 1539) en Lievine van Kats († 1547) (zestiende eeuw)
 Jan Vermeyen, ca. 1550; © Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Brussel
- Afbeelding 7.9: Tekening van een glasraam met een gebedsportret van Olivier van der Maalstede († 1476) en zijn
 vrouw Meyne van Oostende uit het klooster van de Kruisbroeders te Goes
 AR, ON, inv. nr. 690 © Algemeen Rijksarchief, Brussel
- Afbeelding 7.10: Wandtapijt met afbeelding van een toernooi te Antwerpen, 1494
 Anoniem; eind vijftiende eeuw; © Photo RMN; Musée des Beaux-Arts; Valenciennes
- Afbeelding 7.11: Wapens van drie Zeeuwse Vliesridders uit een zestiende-eeuws wapenboek

Livre du Toison d'or contenant les noms et les armes de tous les membres de cet ordre depuis son institution 1429 jusqu'a l'an 1586; zestiende eeuw; Cod.Icon. 285 © Bayerische Staatsbibliothek München

- Afbeelding 7.12: Tekeningen van het kasteel Zandenburg te Veere (1559), het huis Oosterstein te Oosterland (1600), het slot Kruiningen (1694) en het kasteel Windenburg te Dreischor (1695)
ZA, ZI II, inv. nr. 1127, 1571, 1585 en 1852 © Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen, Middelburg
- Afbeelding 7.13: Neptunus en Amphitrite (Jan Gossaert, 1516)
Jan Gossaert, 1516; © Gemäldegalerie, Berlijn
- Afbeelding 7.14: Miniatuur van Wolfert van Borssele en Charlotte van Bourbon op bezoek bij een kopiist
Miniatuur toegeschreven aan de 'Meester van Margareta van York'; ca. 1470-1480; fr F v XIV 1, fol. 13r © Nationale Bibliotheek, Sint-Petersburg
- Kaart 7.1: Kastelen en adellijke huizen in Zeeland, 1400-1550
- Tabel 7.1: Familienamen in de onderzoekspopulaties
- Tabel 7.2: Tien meest voorkomende voornamen onder de edelen uit de onderzoekspopulatie
- Tabel 7.3: Vernoeming van oudste zonen onder aantal adellijke families in Zeeland
- Tabel 7.4: Ridders, knapen en jonkheren onder de edelen uit de onderzoekspopulatie
- Tabel 7.5: Percentages van edelen uit de onderzoekspopulatie met ridderlijke titels of riddertitel
- Tabel 7.6: Leden van de Orde van het Gulden Vlies uit de onderzoekspopulatie (met jaar van verkiezing)
- Tabel 7.7: Uitgaven van de rentmeester-generaal van Frank van Borssele in ponden van 240 groten